

ACTIVITIES IN EXTRACURRICULAR ENVIRONMENT AS A NATURAL PART OF THE LEARNING PROCESS IN GEOGRAPHY AND ECONOMICS NATIONAL PROGRAM „SCIENTIFIC OLYMPIADES AND COMPETITIONS”

Abstract: Extracurricular activities are an important tool for increasing the interest in geography and economy, expanding knowledge, improving key competencies, stimulating the creativity of students by developing their autonomy, activity and initiative. The subject of the study is the opportunities that the National Program "School Olympiads and Competitions" offers to work with talented children for preparation for participation in students Olympiads and competitions, as well as for the formation of specific and socially significant qualities of the personality. Active inclusion in similar activities in extracurricular environment stimulates and supports the development of the worldview, labor, moral notions, views, beliefs and other qualities of the personality.

Author information:

Veneta Velikova

Senior Teacher

PPMG „Nancho Popovich”, Shumen

✉ velikova.1966@abv.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

Geography in extracurricular environment, project activity, participation in Olympiads and competitions, formation of personal qualities.

Elena Stefanova

Zahari Stoyanov Secondary School Varna

✉ eeelllii@abv.bg

🌐 Bulgaria

Въведение

Географското образование има определено място и значимост в подготовката за живота на младите хора. Природно-общественият и икономически характер на географията и икономиката дават възможност да се разберат пространствените измерения на взаимодействието между природата, обществото и стопанството. В резултат на това младите хора получават възможност за формиране на един по-цялостен, съвременен мироглед по жизнено важните глобални проблеми на съвременността, която ще им осигури лично мнение и активна гражданска позиция по тях.

Целта на настоящата разработка е анализ на дейностите в извънкласна и извънучилищна среда при работа по проект в гимназиален етап като средство за създаване на условия за личностно развитие на учениците, повишаване на интереса към учебния предмет и на мотивацията за учене.

Предметът е подготовката за участие в олимпиадата и състезанието по география и икономика като форма на дейност в извънкласна среда.

Обект на изследване е комплексът от дейности за работа с учениците в Профилирана природоматематическа гимназия ”Нанчо Попович” град Шумен по Национална програма „Ученически олимпиади и състезания”.

Теоретични постановки

Учебното съдържание по география и икономика предоставя големи възможности за реализиране на работа в извънкласна и извънучилищна среда. Дейностите в извънкласна среда помагат да се реши един от най-сложните проблеми на съвременното образование за създаване на педогогически условия за стимулиране на творческите способности на учениците чрез

развиване на тяхната самостоятелност, активност и инициативност. Комплексът от дейности за работа в извънкласна среда компенсира ограничените възможности за удовлетворяване на разнообразните образователни потребности на учениците от гимназиален етап, които се предоставят от обучението в класна среда. В повечето случаи интересите на учениците надвишават рамките на традиционните учебни предмети и се свързват с области от човешката дейност в контекста на изборите от тях профил на обучение [1, с. 313].

Особено внимание на извънкласните и извънучилищните дейности обръщат и англоезичните автори. В съвместна статия от 2005 г. авторите Е. Фелдман и Дж. Матяско разглеждат някои от основните публикации по въпроса за включването на младежите в извънкласните и извънучилищните дейности и обобщават основни предимства от осъществяването им [2]. Те извеждат конкретни доказателства, че участието на ученици в извънкласните и извънучилищните дейности оказва положително влияние при тяхното личностно развитие, развива редица специфични умения от съществено значение за тяхното развитие.

Авторите Фелдман и Матяско са категорични, че в Списание на Софийския университет за образователни изследвания, 2013/2 70 условията на извънкласна и извънучилищна среда младежите развиват редица специфични умения от съществено значение за тяхното развитие (умения за справяне в нетипични ситуации, общуване с по-широк кръг от хора със сходни интереси, чувство за колективна отговорност и др.), които не могат да бъдат усвоени в клас. В такава среда се опознават и доказват себе си по специфичен начин. Взаимоотношенията се променят по посока на сближаване и разбирателство при нетипичните условия, което е добра възможност учащите се да покажат и развият други свои познания (пак там, 116). Особено чувствителна е промяната при общуването и изпълняването на съвместни задачи. Постепенно младежите придобиват умения взаимно да се допълват и гъвкаво да разпределят задачите си, което повишава техния ентусиазъм и мотивация за нови и нови дейности.

Изследванията през последните десетилетия на учените педагози и психолози категорично доказват, че формирането на пълноценната личност се осъществява най-добре в условията на активната ѝ дейност въвличането на младите хора в извънкласни дейности не само изпълва със съдържание свободното време на учащите, но формира у тях специфични и обществено значими качества на личността [3, с. 56]. Активното включване в подобни занимания в извънкласна среда стимулира и подпомага развитието на светогледа, трудовете, нравствените представи, възгледи, убеждения и други качества на личността. Ползотворно е влиянието и на самия процес на обучение или обмен на добри практики. Общуването с активни млади хора има неопенимо възпитателно въздействие върху участниците. Положително влияние оказва изборът на целесъобразна форма, методи и подход за реализацията на дейностите по проектите. Важна е и ролята на учителя, ангажиран с ръководството на дейностите в извънкласна и извънучилищна среда.

В България има много умни и талантиливи деца, които по различни причини остават „неразпознати“. По-често се съобразяваме със средното ниво на способностите на децата и с изоставащите, а талантиливите деца остават на заден план. В много случаи учениците проявяват интерес към предмета география и икономика, но не към това което пряко засяга учебната програма в съответният учебен клас, а в посока към която те проявяват личен интерес.

Модул „Осигуряване на обучение на талантиливи ученици за участие в ученическите олимпиади и състезания”

Чрез Модул „Осигуряване на обучение на талантиливи ученици за участие в ученическите олимпиади и състезания” се дава възможност за развитие на ключови компетентности в областта на географията и икономиката и умения за живот, изключително необходими на учениците в съвременното общество, за избор и усвояване на професии според желанията и интересите им.

Фиг.1 Конкретни цели на модул „Осигуряване на обучение на талантливи ученици за участие в ученическите олимпиади и състезания”

Главната цел е създаване на условия за личностното развитие на учениците и възможности за изява. Националната програма „Ученически олимпиади и състезания” си поставя много цели за решаване, но тези, които са пряко свързани са: засилен интерес от страна на учениците към участие в национални и международни олимпиади и състезания и проведени допълнителни обучения по групи с ученици от всички етапи и степени на училищното образование, което е съобразено с техните нужди и възможности. Конкретните цели са представени на фиг. 1.

Проектът се реализира през периода септември–юни в рамките на една учебна година 2017/2018 г. и в него участват 8 ученици от 10-12 клас от ППМГ „Нанчо Попович”- Шумен. Те са подбрани по определни критерии:

- засилен интерес към географията и икономиката и желание за личностна изява;
- редовна посещаемост на учебните занятия в групата предвидени по предварително изработен график;
- добро поведение на учениците в класна и извънкласна среда и добри комуникативни способности;
- желание за индивидуално и екипна работа и мотивация за учене;

Ефективността на дейностите по география и икономика в извънкласна и извънучилищна среда по проекта зависи от съобразяване с комплекс от принципит, като най–важни са инициативност, отговорност, ентусиазъм и мотивация за нови и нови дейности, самостоятелност и активност.

Дейностите за реализиране на работата по проекта са представени в четири етапа на фиг.2.

Фиг.2 Дейности и етапи свързани с реализацията на проекта.

Първият етап от дейностите обхваща предварителната подготовка и е свързан с кандидатстване за участие по националната програма. Включва следните видове дейности през месец юни / фиг.3/.

Вторият етап започва през септември и приключва през месец юни, като се включват различни видове дейности свързани с подготовката за участие в различните кръгове на олимпиадата и състезанието по география. Обучението по география и икономика, което е с продължителност 50 часа се осъществява по предварително изработена учебна програма, а занятията по график – 2 пъти седмично.

Фиг.3 Дейности свързани с кандидатстването за участие в НП „Ученически олимпиади и състезания“

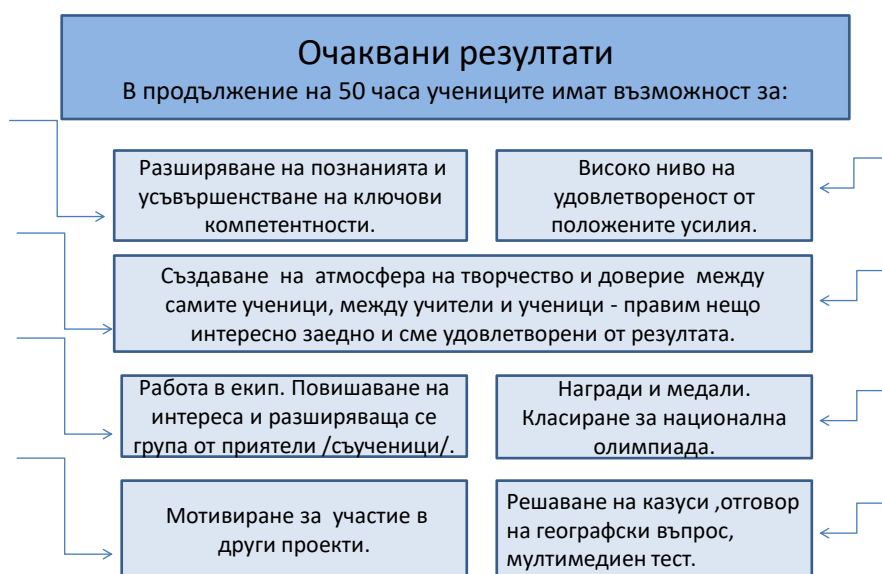
При подготовката на програмата за него е спазено изискването учебното съдържание да допълва и надгражда това от задължителната и профилираната подготовка по география и икономика. Основните съдържателни акценти са обединени около географията на България. Дейностите свързани с успешната му реализация са представени на фиг.4.

Фиг.4 Дейности в извънкласна среда свързани с успешната реализация на подготовката на учениците

Следващият етап е по време на обучителният курс, където системно се извършва периодична проверка на нивото на постигнатите занаятия и компетентности, чрез изяви свързани с участието в различните кръгове на олимпиадата по география и икономика – общински, областен, национален и международен; както и участие в състезание по география – Географски фестивал- индивидуално и групово.

Обобщаващият етап е свързан с реализиране на поставените цели и високо ниво на удовлетвореност за положените усилия. Към този последен етап от дейности се включват очакваните резултати представени на фиг.4 и изводите представени на фиг.5.

Фиг.4 Очаквани резултати в рамките на изпълнението на националната програма

ИЗВОДИ:

Фиг.5 Обобщени изводи

След приключването на работата по проекта учителят – ръководител изработва анализ за постигнатите резултати в групата за работа по националната програма и представя грамоти, сертификати и медали като доказателствен материал, представя презентация.

В заключение можем да *обобщим*:

Дейностите по модул „Осигуряване на обучение на талантиливи ученици за участие в ученическите олимпиади” към национална програма „Ученически олимпиади и състезания“ към МОН, реализиран от ППМГ Шумен доказват, че географията осигурява добри възможности за работа в извънкласна и извънучилищна среда:

- ✓ приобщава учениците към една общност със сходни интереси;
- ✓ осъществява взаимодействие между дейността на учителя и дейността на учениците с цел реализиране на конкретни задачи;
- ✓ удовлетворява творческите търсения и интересите на учениците и тяхната мотивация за участие в образователно-възпитателния процес;
- ✓ осмисля се свободното им време;
- ✓ осигурява се и се реализира предпочитана от тях личностна изява;
- ✓ избор и усвояване на професии според желанията и интересите на младите хора и за утвърждаване на привлекателността и значимостта на професиите.

References:

1. Vladeva, R., I. Despodova, **2016**, Deinosti v izvanklasna sreda po geografiya I iekonomika pri rabota po evropeiski projekt.//Sb. Chetvarta mejdunarodna konferentsiya Geografski nauki I obrazovanie, Shumen, s. 313-318
2. Feldman & Matjasko **2005**: Feldman, A., Matjasko, J. The Role of School-Based Extracurricular Activities in Adolescent Development: A Comprehensive Review and Future Directions. Educational Research, 2005, 75 (2), 159-210
3. Rangelova **2005**: Rangelova, F. Methodology of Educational Activities. D., 2005.